

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

14. prosince 2023*

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana bezpečnosti a zdraví pracovníků – Úprava pracovní doby – Článek 31 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie – Směrnice 2003/88/ES – Článek 7 – Nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok – Virus SARS-Cov-2 – Karanténní opatření – Nemožnost převést placenou dovolenou za kalendářní rok poskytnutou na dobu, která se časově shoduje s karanténou“

Ve věci C-206/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Arbeitsgericht Ludwigshafen am Rhein (Pracovní soud v Ludwigshafenu, Německo) ze dne 14. února 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 17. března 2022, v řízení

TF

proti

Sparkasse Südpfalz

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení: A. Arabadžev, předseda senátu, T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin a I. Ziemele (zpravodajka), soudci,

generální advokát: P. Pikamäe,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za Sparkasse Südpfalz: K. Kapischke, M. Sprenger a K. Waterfeld,
- za finskou vládu: M. Pere, jako zmocněnkyně,
- za Evropskou komisi: B.-R. Killmann a D. Recchia, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. května 2023,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 7 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381), jakož i čl. 31 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi TF a jeho zaměstnavatelem, společností Sparkasse Südpfalz, ve věci převodu dnů placené dovolené za kalendářní rok, která byla TF poskytnuta za období, které se shodovalo s jeho umístěním do karantény v důsledku kontaktu s osobou nakaženou virem SARS-Cov-2.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle bodů 4 a 5 odůvodnění směrnice 2003/88:
  - „(4) Zlepšení bezpečnosti práce, pracovní hygieny a ochrany zdraví při práci je cíl, který by neměl být podřízen úvahám ryze ekonomické povahy.
  - (5) Všichni pracovníci by měli mít dostatečnou dobu odpočinku. [...]“
- 4 Článek 7 této směrnice, nadepsaný „Dovolená za kalendářní rok“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby měl každý pracovník nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok v trvání nejméně čtyř týdnů v souladu s podmínkami pro získání a přiznávání této dovolené stanovenými vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.“

Německé právo

- 5 Ustanovení § 7 odst. 3 Bundesurlaubsgesetz (spolkový zákon o dovolené) ze dne 8. ledna 1963 (BGBl. 1963, s. 2), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „BUrlG“), stanoví:

„Dovolená musí být poskytnuta a vybrána v průběhu probíhajícího kalendářního roku. Převod dovolené do následujícího kalendářního roku je povolen pouze v případě, pokud je to odůvodněno naléhavými důvody na straně podniku nebo osobními důvody na straně pracovníka. V případě převodu musí být dovolená poskytnuta a vybrána v průběhu prvních tří měsíců následujícího kalendářního roku. [...]“
- 6 Ustanovení § 28 odst. 1 Gesetz zur Verhütung und Bekämpfung von Infektionskrankheiten beim Menschen (Infektionsschutzgesetz) (zákon o prevenci a potírání infekčních onemocnění přenosných na člověka) (dále jen „IfSG“) stanoví:

„Jsou-li zjištěny nemocné osoby, osoby podezřelé z nemoci nebo nákazy či přenašeči [...], přijme příslušný orgán nezbytná ochranná opatření [...], pokud a dokud je to nezbytné za účelem zabránění

šíření přenosných nemocí; zejména může takovým osobám uložit, aby neopouštěly místo, kde se nacházejí, či aby je opouštěly pouze za určitých podmínek, nebo aby nevstupovaly do míst, která určí, nebo na veřejně přístupná místa či aby tak činily pouze za určitých podmínek. [...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 7 TF, zaměstnanci Sparkasse Südpfalz od roku 2003, byla poskytnuta placená dovolená za kalendářní rok na dobu od 3. do 11. prosince 2020.
- 8 Dne 2. prosince 2020 nařídil Kreisverwaltung Germersheim (správní úřad okresu Germersheim, Německo) v souladu s článkem 28 IfSG TF karanténu na dobu od 2. do 11. prosince 2020 proto, že byl v kontaktu s osobou nakaženou virem SARS-Cov-2.
- 9 Dne 4. března 2021 požádal TF o převod dnů placené dovolené za kalendářní rok poskytnutých za období, které se časově shodovalo s obdobím jemu nařízené karantény.
- 10 Vzhledem k tomu, že Sparkasse Südpfalz tento převod odmítla, podal TF k Arbeitsgericht Ludwigshafen am Rhein (Pracovní soud v Ludwigshafenu, Německo), předkládajícímu soudu, žalobu, kterou se domáhal toho, aby placená dovolená za kalendářní rok nebyla odečtena od doby karantény uložené orgány veřejné moci.
- 11 Tento soud zdůrazňuje, že podle judikatury Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo) je jediným účelem nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok zprostit pracovníka povinnosti pracovat a současně mu zaručit vyplacení náhrady mzdy za dovolenou. Zaměstnavatel však podle jeho názoru není odpovědný za okolnosti, za kterých dovolená probíhá.
- 12 Podle předkládajícího soudu ustanovení BUrlG ukládají zaměstnavatelům povinnost převést dny dovolené poskytnuté pouze v případě, že pracovník může prokázat pracovní neschopnost, která nastala v době čerpání dovolené. Uvádí, že německé soudy přitom rozhodly, že pouhá karanténa nepředstavuje pracovní neschopnost.
- 13 Předkládající soud má však pochybnosti o slučitelnosti této judikatury s čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88.
- 14 Zaprvé s odkazem na rozsudek ze dne 14. října 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612), připomíná, že výjimky z nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok musí být vykládány restriktivně.
- 15 Zadruhé s ohledem na účel placené dovolené za kalendářní rok, kterým je umožnit pracovníkovi, aby si odpočinul a měl čas na uvolnění a mimopracovní zájmy, není podle jeho názoru jisté, zda doba karantény představuje skutečnou dobu odpočinku.
- 16 Zatřetí uvádí, že Soudní dvůr rozhodl, že podle rozsudku ze dne 29. listopadu 2017, King (C-214/16, EU:C:2017:914), nemůže nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok zaniknout uplynutím referenčního období, tedy období, během něhož musí být dovolená za kalendářní rok vyčerpána, pokud pracovník nemohl tento nárok uplatnit. Karanténa by podle něj v tomto ohledu mohla být považována za takovou překážku.

- 17 Za těchto podmínek se Arbeitsgericht Ludwigshafen am Rhein (Pracovní soud v Ludwigshafenu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tuto předběžnou otázku:

„Musí být čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 [...] a nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok zakotvený v článku 31 odst. 2 [Listiny] vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátním právním předpisům nebo zvyklostem v oblasti poskytování dovolené na zotavenou pracovníkům, podle kterých dochází k uspokojení nároku na dovolenou i v případě, že je pracovník během schválené dovolené dotčen nepředvídatelnou událostí, jako je v projednávaném případě státem nařízená karanténa, a je mu proto zabráněno využívat tento nárok bez omezení?“

K předběžné otázce

K přípustnosti

- 18 Sparkasse Südpfalz tvrdí, že předběžná otázka je formulována příliš obecně a předjímá odpověď, kterou je třeba poskytnout. Z toho důvodu má podle jejího názoru hypotetickou povahu a je nepřijatelná.
- 19 Podle ustálené judikatury přísluší pouze vnitrostátnímu soudu, kterému byl spor předložen a který nese odpovědnost za soudní rozhodnutí, jež bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade a na které se vztahuje domněnka relevance. Proto, když se položená otázka týká výkladu nebo platnosti pravidla unijního práva, Soudní dvůr je v zásadě povinen rozhodnout, s výjimkou situace, kdy je zjevné, že žádaný výklad nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, pokud se jedná o hypotetický problém nebo dále pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na uvedenou otázku [usnesení ze dne 27. dubna 2023, Ministero della Giustizia (Výběrové řízení na notáře), C-495/22, EU:C:2023:405, bod 40 a citovaná judikatura].
- 20 Z ustálené judikatury dále vyplývá, že Soudnímu dvoru přísluší v případě otázek, jež jsou formulovány nepřesně nebo překračují rámec úkolů svěřených Soudnímu dvoru článkem 267 SFEU, aby vytěžil ze všech poznatků poskytnutých vnitrostátním soudem, zejména pak z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, ty prvky unijního práva, které s přihlédnutím k předmětu sporu vyžadují výklad. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší, aby otázky, které jsou mu položeny, případně přeformuloval (rozsudek ze dne 13. února 2014, Crono Service a další, C-419/12 a C-420/12, EU:C:2014:81, bod 28, jakož i citovaná judikatura).
- 21 V projednávaném případě se předkládající soud v rámci své otázky, jak byla formulována v předkládacím rozhodnutí, který žádá o výklad čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88, jakož i čl. 31 odst. 2 Listiny, táže na to, zda nepředvídatelná událost, která nastane během doby čerpání dovolené za kalendářní rok, jako je karanténa nařízená orgány veřejné moci, umožňuje zaměstnanci dosáhnout převodu těchto dnů dovolené. Tímto vysvětluje důvody, pro které je odpověď Soudního dvora na položenou otázku nezbytná pro účely vyřešení sporu v původním řízení.
- 22 Na jedné straně předkládací rozhodnutí v tomto ohledu obsahuje všechny relevantní skutečnosti, které Soudnímu dvoru umožňují poskytnout užitečnou odpověď na položenou předběžnou otázku.

- 23 Na druhé straně, jak tvrdí Sparkasse Südpfalz, pojem „nepředvídatelná událost“ se vztahuje na jiné nepředvídatelné události než na karanténu, o které jde v projednávané věci. Jak z upřesnění „jako je karanténa“ uvedeného ve znění předběžné otázky, tak z obsahu předkládacího rozhodnutí však vyplývá, že předkládající soud ve skutečnosti žádá o výklad dotčených ustanovení unijního práva, pokud jde pouze o dopad karantény na nárok na dovolenou za kalendářní rok.
- 24 Z toho vyplývá, že předběžná otázka je přípustná.

K věci samé

- 25 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která neumožňuje převod dnů placené dovolené za kalendářní rok poskytnutých pracovníkovi, který není nemocný, na dobu která se překrývá s dobou karantény nařízenou orgánem veřejné moci z důvodu, že tento pracovník měl kontakt s osobou nakaženou virem.
- 26 Zaprvé je třeba připomenout, že jak vyplývá ze samotného znění čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88, každý pracovník má nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok v trvání nejméně čtyř týdnů. Tento nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok musí být považován za zásadu sociálního práva Unie, která má zvláštní význam a k jejímuž naplňování příslušnými orgány veřejné moci může docházet pouze v mezích výslovně uvedených v samotné směrnici 2003/88 (rozsudek ze dne 22. září 2022, Fraport a St. Vincenz-Krankenhaus, C-518/20 a C-727/20, EU:C:2022:707, bod 24, jakož i citovaná judikatura).
- 27 Právo na placenou dovolenou za kalendářní rok má jakožto zásada sociálního práva Unie zvláštní význam, který se projevuje tím, že je výslovně zakotven v čl. 31 odst. 2 Listiny. Je třeba připomenout, že čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 odráží a konkretizuje toto základní právo na placenou dovolenou za kalendářní rok, jak je zakotveno v Listině. Zatímco čl. 31 odst. 2 Listiny zaručuje nárok každého pracovníka na placenou dovolenou za kalendářní rok, čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 tuto zásadu provádí tím, že stanoví délku uvedené doby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. září 2022, Fraport a St. Vincenz-Krankenhaus, C-518/20 a C-727/20, EU:C:2022:707, bod 26, jakož i citovaná judikatura).
- 28 Zadruhé Soudní dvůr v této souvislosti rozhodl, že nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok nelze vykládat restriktivně (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. června 2016, Sobczyszyn, C-178/15, EU:C:2016:502, bod 21).
- 29 Zatřetí, pokud jde o cíl uvedený v čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88, jakož i v čl. 31 odst. 2 Listiny, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury jsou nárokem na dovolenou za kalendářní rok sledovány dva cíle, a sice umožnit pracovníkovi, aby si jednak odpočinul od vykonávání prací, které mu ukládá jeho pracovní smlouva, a jednak měl čas na uvolnění a mimopracovní zájmy (rozsudek ze dne 25. června 2020, Varchoven kasacionen sad na Republika Bulgaria a Iccrea Banca, C-762/18 a C-37/19, EU:C:2020:504, bod 57, jakož i citovaná judikatura).
- 30 V tomto ohledu musí mít pracovník skutečně možnost využít minimální dobu placené dovolené za kalendářní rok stanovenou v článku 7 směrnice 2003/88 stejně jako ostatní minimální doby odpočinku stanovené touto směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. listopadu 2018, Kreuziger, C-619/16, EU:C:2018:872, bod 49 a ze dne 4. června 2020, Fetico a další, C-588/18, EU:C:2020:420, bod 32).

- 31 Soudní dvůr měl konkrétně za to, že cíl nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok, kterým je umožnit pracovníkovi, aby si odpočinul a měl čas na uvolnění a mimopracovní zájmy, se liší od cíle nároku na pracovní volno z důvodu nemoci, kterým je umožnit pracovníkovi, aby se zotavil z nemoci (rozsudek ze dne 30. června 2016, Sobczyszyn, C-178/15, EU:C:2016:502, bod 25).
- 32 S ohledem na rozdílnost cílů těchto druhů volna Soudní dvůr dospěl k závěru, že pracovník, který během předem určené doby dovolené za kalendářní rok čerpá pracovní volno z důvodu nemoci, má nárok vybrat si na svou žádost tuto dovolenou v jakémkoli jiném období, než je období, ve kterém čerpal pracovní volno z důvodu nemoci, aby mohl svou dovolenou za kalendářní rok skutečně využít (rozsudek ze dne 30. června 2016, Sobczyszyn, C-178/15, EU:C:2016:502, bod 26 a citovaná judikatura).
- 33 V posledně uvedeném případě je pracovní neschopnost v zásadě nepředvídatelnou událostí, nezávislou na vůli pracovníka (rozsudek ze dne 4. října 2018, Dicu, C-12/17, EU:C:2018:799, bod 32).
- 34 Kromě toho pracovník, který má pracovní volno z důvodu nemoci, je vystaven fyzickým nebo psychickým omezením způsobeným nemocí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2018, Dicu, C-12/17, EU:C:2018:799, bod 33).
- 35 Kromě toho během minimálních dob odpočinku stanovených směrnicí 2003/88 nesmí mít pracovník vůči svému zaměstnavateli žádnou povinnost, jež by mu zabránila se volně a bez přerušování věnovat svým vlastním zájmům, aby se vyrovnaly účinky práce na jeho bezpečnost a zdraví (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. září 2003, Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, bod 94).
- 36 Předběžnou otázku je třeba zkoumat s ohledem na tyto zásady, které jsou konkretizovány v judikatuře Soudního dvora.
- 37 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že TF byly poskytnuty dny dovolené na dobu odpovídající období karantény nařízené příslušnými orgány veřejné moci na základě článku 28 IfSG jakožto opatření v oblasti veřejného zdraví, jehož cílem bylo zabránit šíření nakažlivé nemoci, jelikož byl v kontaktu s nakaženou osobou. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že podle judikatury německých soudů týkající se relevantních ustanovení BUrlG nezakládá karanténa, která nevede k pracovní neschopnosti, jako je tomu v této věci, nárok na převod dnů placené dovolené za kalendářní rok.
- 38 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že cíl tohoto karanténního opatření, kterým je zabránit šíření nakažlivé nemoci izolací osob, které mohou rozvinout její příznaky, se liší od cílů placené dovolené za kalendářní rok připomenutých v bodě 29 tohoto rozsudku.
- 39 Zadruhé je zajisté nesporné, že karanténní opatření je stejně jako pracovní neschopnost z důvodu nemoci nepředvídatelnou událostí, nezávislou na vůli osoby, na kterou se dané opatření vztahuje.
- 40 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, však vyplývá, že žalobci v původním řízení byla nařízena karanténa orgánem veřejné moci z důvodu, že přišel do kontaktu s osobou nakaženou virem SARS-Cov-2.
- 41 Tento pracovník přitom nebyl během dotčeného období v pracovní neschopnosti doložené lékařským potvrzením.

- 42 Takový pracovník se nachází v situaci odlišné od situace pracovníka, který má pracovní volno z důvodu nemoci a je vystaven fyzickým nebo psychickým omezením způsobeným nemocí.
- 43 Nelze tedy mít za to, že cíl karantény je v zásadě srovnatelný s cílem volna z důvodu nemoci ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 31 tohoto rozsudku. Doba karantény tudíž nemůže sama o sobě bránit plnění cílů placené dovolené za kalendářní rok, jejímž cílem je umožnit pracovníkovi, aby si odpočinul od vykonávání úkolů, které mu ukládá jeho pracovní smlouva, a aby měl čas na uvolnění a mimopracovní zájmy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, EU:C:2018:871, bod 41, jakož i citovaná judikatura).
- 44 Zatřetí, jak uvedl generální advokát v bodech 52 až 56 svého stanoviska, i když karanténa může mít dopad na podmínky, za nichž může pracovník svůj volný čas využít, nelze mít za to, že by sama o sobě narušovala nárok tohoto pracovníka na skutečné využití jeho placené dovolené za kalendářní rok. Během dovolené za kalendářní rok totiž nemůže být pracovník ze strany svého zaměstnavatele podroben žádné povinnosti, která by mu bránila v tom, aby se svobodně a nepřetržitě věnoval svým vlastním zájmům v zájmu vyrovnání účinků práce na jeho bezpečnost a zdraví.
- 45 Pokud tedy zaměstnavatel tyto povinnosti splní, nelze po něm požadovat, aby vyrovnal nevýhody vyplývající z nepředvídatelné události, jako je karanténa uložená orgánem veřejné moci, která jeho zaměstnanci zabránila v tom, aby plně využil svého nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok. Cílem směrnice 2003/88, jejíž zásady byly připomenuty v bodech 26 až 35 tohoto rozsudku, totiž není, aby jakákoli událost, která by mohla pracovníkovi zabránit v plném využití doby odpočinku nebo uvolnění způsobem, který si přeje, odůvodňovala poskytnutí dalších dní dovolené, aby byl zaručen cíl dovolené za kalendářní rok.
- 46 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která neumožňuje převod dnů placené dovolené za kalendářní rok poskytnutých pracovníkovi, který není nemocný, na dobu která se překrývá s dobou karantény nařízenou orgánem veřejné moci z důvodu, že tento pracovník měl kontakt s osobou nakaženou virem.

K nákladům řízení

- 47 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 7 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby a čl. 31 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie

musí být vykládány v tom smyslu, že

nebrání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která neumožňuje převod dnů placené dovolené za kalendářní rok poskytnutých pracovníkovi, který není nemocný, na dobu, která se překrývá s dobou karantény nařízenou orgánem veřejné moci z důvodu, že tento pracovník měl kontakt s osobou nakaženou virem.

Podpisy